

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

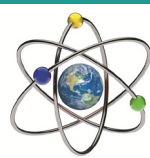
№1(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 726 sahifa,
20-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga tayyorligini aniqlash	16
<i>Akramova Dildora Ergashboy qizi</i>	
Bola tarbiyasida o'yinning ahamiyati	21
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, O'ktamova Nasiba Ravshan qizi</i>	
O'quvchilarning loyiha-tadqiqot faoliyatini tashkil etishning ilmiy asoslari	25
<i>Sobirova Nilufar Azimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik jarayonni tashkil etish	29
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Ko'zibayeva Nasiba O'tkir qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda sensor tarbiyani rivojlantirish texnologiyalari	32
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Allaberdiyeva Mardona O'tkirbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni jismoniy tarbiyalash mazmuni va vazifalari.....	37
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Mirsharfova Shahinabegim Saidabbos qizi</i>	
Gandbolchi sportchilarni jismoniy tayyorgarligida harakatli o'yinlarning tarbiyaviy rivojlantiruvchi vazifalari	41
<i>Ibodullayeva Munira Atabek qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda dars samaradorligini oshirishda noan'anaviy usullardan foydalanish samaradorligi.....	44
<i>Yusufaliyeva Gulnora Abduraxmonovna</i>	
Modern Requirements for a Teacher's Pedagogical Skills in the Context of Digital Transformation in Education.....	49
<i>Abira Bakhramova</i>	
Ta'lim muassasalarida o'smir yoshlarning ijtimoiylashuv jarayonini samarali tashkil etishga yordam beruvchi pedagogik omillar va shart-sharoitlar	54
<i>Artikova Gulnoza Xasanovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida iqtisodiy tarbiya berishning nazariy-pedagogik asoslari	57
<i>Mamadaliyeva Nilufar Bahodirovna</i>	
Kognitiv lingvistika va konseptologiya masalalari	60
<i>Meyliqulova Manzura Abdullayevna</i>	
Developing Law Students' Writing Competence Through the IRAC Method in Legal English Classes: A Comprehensive Study at TSUL.....	63
<i>Noila Mustafoeva</i>	
Tarixiy obidalarining restavratsiya jarayonlarining o'rganilish tarixi	67
<i>Ochilov Davron Bahodir o'g'li</i>	
Oliy ta'limda baholash jarayonini avtomatlashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanishi.....	72
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Mamadaliyeva Kamolaxon Xayrullo qizi</i>	
Tabiiy yorug'lik va barqaror energiya manbalarini integratsiyalashgan mini home loyihasi.....	76
<i>Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li, Qodirjonov Oyatillo Abdulboqi o'g'li</i>	
Talabalarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishda madaniy meros vositalarining pedagogik ahamiyati.....	80
<i>Rajabova Matluba Toshkentboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	83
<i>Saidova Nigora Olimovna, Jo'rayeva Nilufar Rustamjon qizi</i>	
Raqamli kommunikatsiyalarni o'smirlar shaxsiyatining rivojlanishiga ta'siri	86
<i>Shomurotova Nigoraxon Nabijonovna</i>	
Talabalarning chizma geometriya fanini mustaqil bilish faoliyatiga oid kompetensiyalarini "Visio" dasturi vositasida rivojlantirish metodikasi	90
<i>Tashimov Nurlan Erpolatovich</i>	

Shaxslararo munosabatlar – ijtimoiy pedagogik muammo sifatida.....	94
Uralova Muxabbat Sanjar qizi	
O'zbek tili darslarida raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish tajribasi	98
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Психологическая готовность разведенных людей к вступлению в новый брак и приоритеты при выборе партнера.....	101
Саидвалиева Шодия Рихсихужа кизи	
Воспитание любви к прекрасному у дошкольников в развивающей предметно-пространственной среде: теоретико-методический аспект.....	107
Терехова Ольга Евгеньевна, Темирова Барно Кёмхоновна	
Методика формирования наблюдательности у детей 6–7 лет в процессе целенаправленных прогулок-наблюдений.....	111
Терехова Ольга Евгеньевна, Шокиржоновна Мохира Илхомжон кизи	
Bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari	115
Artikbayeva Aziza Abror qizi	
Zamonaviy darslarda guruhlarda ishlash metodikasi	118
Berdiyeva Lobar Norqobulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faol rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishda STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanish.....	120
Esanova Maysara Umirovna	
Logopediyada axborot texnologiyalarini qo'llash metodlari	124
Feruza Yusupova Akildjanovna	
Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi o'rni va rivojlanish bosqichlari.....	130
Qodirov Farrux Ergash o'g'li, Allanazarova Anora Muxobir qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ilmiy-ijodiy kompetentsiyalarini rivojlantirish	134
Umarov Xusniddin	
Bo'lajak talabalarining individual yondashuv asosida kasbiy-ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish	138
Arslonova Gulsora Kurbonovna	
Ona tili darslarida til kompetentsiyasini kognitiv-semantik yondashuv asosida shakllantirish	142
Mo'minova Go'zalxon G'ulamjanovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	147
Maxliyo Turotova Erkin qizi	
Talabalarining kreativligini musiqiy-nazariy fanlar vositasida oshirish samaradorligi	153
Urinova Sabina Shuxrat qizi	
Imijning ijtimoiy-psixologik fenomen sifatida talqini	160
Jo'rayeva Sohibjamol Norqobilovna	
Inklyuziv kompetensiya tushunchasining ilmiy-nazariy asoslari	163
Abdubannobova Mahliyo Abdurashid qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy-emotsional kompetentsiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	167
Abdurasulova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Muxammas (taxmis) janrining o'zbek she'riyatidagi tarixiy taraqqiyoti va zamonaviy poetik talqinlari	170
Avazova Sitara	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligining asosiy shakllari.....	173
Babayeva Dono Razzakovna, Erkinova Madinabonu Otabek qizi, Xolmatova O'g'li Tojiddin qizi	
Yangi taraqqiyot davrida talaba-yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	177
Botirova Zohida Doniyor qizi	
Logoritmikada sportga asoslangan o'yinlar	180
Dilfuza Ochilova Zayniddinovna	
Jismoniy tarbiyaning o'quvchilarning kognitiv rivojlanishiga ta'siri (Andijon shahridagi Prezident maktabi tajribasi asosida).....	184

Ibragimov Shuhratbek Iminjonovich

Bolajak tarbiyachilarni tarbiyaviy faoliyatga tayyorlashda integrativ yondashuvning zaruriyati 188

Karimova Feruzaxon Zakirovna

Effective Techniques of Teaching Foreign Language Classes: a Sample of The 4CS Method 191

Khaitmuratova Zarina Sobirdjanovna

Maktabgacha yoshdagi bolalarni intellektual imkoniyatlarini tabiat bilan tanishtirish orqali shakllantirish .. 193

Maxmudova Durdona Mirkarimovna

O'quvchilarning kasbiy ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari 196

Mutallibjonov Ma'rufjon

Maktabgacha yoshdagi bolalarni kun tartibini to'g'ri tashkil etish 200

Muxtorova Mohira Ma'rufjon qizi

Aksiologik yondashuv asosida altruistik ko'nikmalarni shakllantirish jarayonida ijtimoiy faoliyatni amalga oshirish 204

Norboyeva Moxigul Shavkat qizi

O'smirlarda agressiv xulq-atvorini psixologik o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari 207

Norqulova Dildora Shavkat qizi

Raqamlashtirish jarayonida bo'lajak muhandislarni ishlab chiqarish-texnologik faoliyatiga tayyorlashning dasturiy-metodik ta'minoti 211

Nurov O'tkir Xudoyberdiyevich

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etilish 214

O'roqova Zilola Salomovna

Pedagogika ta'lim yo'nalishi talabalarida amaliy tayyorgarlik tushunchasi va uning mazmun-mohiyati..... 217

Qaramanov Obid Xudayberdiyevich

Pedagoglar uchun sun'iy intellekt asosidagi shaxsiylashtirilgan ta'lim imkoniyatlari 221

Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich

Talabalarda psixologik moslashuvchanlikda refleksiya mohiyati va kognitiv qobiliyatni rivojlantirish samaradorligi..... 226

Ravshanova Nargiza Norboyevna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integrallashgan mashg'ulotarni tashkil etish 230

S. Irisova

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida marketing faoliyatini tizimli tashkil etishning nazariy asoslari 233

Sadikova Dilafruz Xusanovna, Qo'chqorova Munisa Anvar qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarning dialogik nutqini xalq ertaklari asosida rivojlantirish 237

Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Abdurafova Muxayyo Xabibullo qizi

Bolalarni maktabga tayyorlashda psixologik yondashuv 241

Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Sanoqulova Gulasal Nurillo qizi

Sun'iy intellektni tibbiy oliy ta'lim o'quv dasturlarini ishlab chiqishda qo'llash: innovatsion yondashuvlar va tajribalar 246

Toxirova Farida Olimjonovna

Talabalarni estetik tarbiyalashda milliy xalq o'yinlaridan foydalanish modeli..... 251

Usarov Murodjon Mamarasul o'g'li

Xalqaro kimyo olimpiadalariga o'quvchilarni tayyorlashda xalqaro baholash tadqiqotlariga asoslangan kreativ topshiriqlar va fanlararo integratsiyadan foydalanish metodikasi 254

Usmanov Baxtiyor Xabibullayevich

Xoja (Sayyid Poshshoxoja ibn Abdulvahhobxo'ja) va uning asarlarining o'zbek nasridagi o'ni va ahamiyati..... 258

Valijonova Mahzunabonu

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruvida diversifikatsiya: tizimli yondashuv va rivojlanish strategiyalari 261

Xakimova Sevara Shavkat qizi

STEAM texnologiyasini nodavlat ta'lim tashkilotlarida ommalashtirishning ijobiy tomonlari..... 264

Xalokova Maksudaxon Ergashevna, Melnikova Zaynura

Muhammad Sodiq Qoshg'ariy asarlarida ma'naviy-axloqiy tarbiya nazariyasi.....	267
<i>Moxira Niyozqulova Nuraliyevna</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ona tili fanini o'qitish kompetentligini rivojlantirish metodikasi (AQSh tajribasi).....	270
<i>Olimjonova Dilnavoz Maribjon qizi</i>	
Xalqaro baholash dasturlari mohiyati va ahamiyati	274
<i>Vohidova Ibodat Hurmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim-tarbiya jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv.....	277
<i>Xujamiyarov Sa'dullo Choriyevich</i>	
Davlat-xususiy sheriklik asosidagi nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jamoatchilik nazorati samaradorligini oshirish mexanizmlarini takomillashtirish.....	281
<i>Xusanova Dilraboixon Botiraliyevna</i>	
Talabalarining jismoniy tayyorgarligida suzish mashg'ulotlarining ta'siri	285
<i>Zuxriddin Nasibovich Boboshev</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni milliy-ma'naviy qadryatlar asosida tayyorlashning o'ziga xos xususiyatlari	289
<i>Abdullayev Muxammadimin Egamberdiyevich, Dadabayev Akramjon Askaraliyevich</i>	
Использование чат-ботов в образовательном процессе	294
<i>Мадаминаева Наргизахон Жахонгир кизи</i>	
Формирование гендерной культуры детей старшего дошкольного возраста в контексте государственной стратегии Узбекистана	298
<i>Намазбаева Лола Закировна, Тиллабаева Малика Хабибуллаевна</i>	
STEAM технологии в дошкольном образовании	302
<i>Садикова Дилафруз Хусановна</i>	
Системная модель социально-эмоционального обучения в Узбекистане: интеграция подходов, основанных на школьном образовании и партнерстве семьи и школы	307
<i>Санакулова Нигора</i>	
Oila qurish yoshidagi talabalar psixologik xususiyatlari.....	311
<i>Qo'ziyeva Gulzoda Shermat qizi</i>	
Ingliz tili nutq faoliyati turlarini rivojlantirishda leksik-assotsiativ tarmoqlardan foydalanishning lingvodidaktik asoslari.....	315
<i>Mirzakamolova Maftuna Rahimjon qizi</i>	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari.....	318
<i>Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishda ona tili mashqlarining roli	321
<i>Boltayeva Guzal Tolibovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kreativ kompetensiyalarini rivojlantirish	324
<i>Ziyayeva Umida Turaxodjayevna</i>	
Maktabgacha hamda boshlang'ich maktab yoshidagi bolalar jismoniy tarbiyasi tizimini modernizatsiya qilishning innovatsion istiqbollari	327
<i>A'zamov Ruhullo Mahmudjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinflarda informatika fanini o'qitishning maqsadlari va vazifalari.....	333
<i>Alikulova Bibisora Abdulvokhobovna</i>	
Bola shaxsini rivojlantirishda axborot-kommunikatsion texnologiyalarning pedagogik ahamiyati	336
<i>Azimova Dilnoza Sherzodovna</i>	
Raqamli didaktika sharoitida oliy ta'limni raqamlashtirishning nazariy asoslari va pedagogik xususiyatlari	339
<i>Berdikulova Shaxnoza Erkinjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining aqliy qobiliyatini shakllantirishda dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarda shaxmat o'yinidan foydalanish imkoniyatlar	343
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	

O'zbek tilidagi "kasb-hunar" va "lavozim-amal" konseptlarining hozirgi zamon o'zbek tili konseptosferasidagi o'rni	348
Dexqonova Muattarxon Ilxomovna	
O'quv jarayonida ijtimoiy tarmoqlar orqali bilim almashishning didaktik imkoniyatlari va metodologik asoslari	352
Ernazarov Alisher Ergashevich, Pimkulova Stora Boltayevna	
"Intellekt xarita" yordamida o'quvchilarga qattiq jismlarning solishtirma issiqlik sig'imini mavzusini tushuntirish va ularning to'la fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish	358
Eshboboyeva Muxlisa Zavqiy qizi	
Inklyuziv ta'lim texnologiyalari	363
Fayzullayeva Shoira Shorahmatovna	
Oliy pedagogik ta'lim tizimida hamkorlikda ta'lim nazariyasi va amaliyoti	366
Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	
Hikoya tuzishga o'rgatish maktabgacha yoshdagi bolalarning bog'lanishli nutqini rivojlantirishning muhim vositasi sifatida	369
Imixanova Nodira Saidburxon qizi	
Professional Competency Development of Future English Language Teachers: A Framework for the 21 st Century	374
Kamoldin Tadjiboyev	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning nazariy asoslari	378
Nosirova Dildfuza	
Inklyuziv sinf muhitida zaif eshituvchi bolalar bilan musiqa mashg'ulotlarini tashkil etishning nazariy yondashuvlari	383
Qizlarxon Isomova	
Raqamli ta'lim muhitida mustaqil ta'limni rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalar	389
Shabdullayeva Lazokatxon Orifbekovna	
Boshlang'ich sinflarda perimetr, yuza va hajmni o'rganish metodikasi samaradorligini shakllantirish	392
Shodmonova Madina Otabek qizi	
Chiziqli operatorlarning spektral xossalari	398
Sultonboyeva Zuhra Bobomurod qizi	
Qisqa masofaga yuguruvchilar ish qobiliyatini oshirish usullari	402
Utayev Z. M.	
Neyropedagogik yondashuv asosida 9–11 yoshli o'quvchilarda ingliz tilida matnni o'qib tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishda ijro funksiyalarining o'rni	408
Xolboyeva Nodiraxon Abdumalik qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash muammosining dolzarbligi	413
Yo'ldosheva Dilnura Nizomjon qizi	
Bo'lg'usi tarbiyachilarda grafik organayzerlar vositasida ekologik tarbiyani shakllantirish usullari	416
O. Xo'janiyozova, Yuldashova Sanamjon Bobomurod qizi	
Взаимодействие воспитателей и родителей в процессе формирования нравственных представлений дошкольников	419
Жураева Наргиза Таировна, Абдуллаева Халимахон Дилёрна	
Развитие государственно-частного партнёрства в сфере дошкольного образования Республики Узбекистан	423
Курбанова Нуржамал Бахбергеновна	
Talaba qizlarning jismoniy va funksional tayyorgarligini shakllantirishning ilmiy metodologik asoslari	426
M. M. Ma'rufov, Sh. R. Ma'rufova	
Развитие языковых навыков у дошкольников через игровые методы обучения английскому языку	430
Садикова Шоиста Акбаровна	

“Ўзбекский текст в русской литературе XX–XXI веков...”	433
Сулаймонова Дурдонахон Равшан кизи, Иванова Ирина Николаевна	
Механизмы использования цифровых педагогических технологий для обеспечения непрерывности образовательного процесса учащихся начальных классов в условиях длительного лечения.....	437
Турсунова Д. З., Холлиева Н. Х.	
Патриотическое воспитание будущих педагогов: совершенствование методики формирования любви к родине в условиях профессиональной подготовки	440
Шарипова Холида Дехкановна	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining oliy ta'limdagi ahamiyati: universitet talabalari va ta'lim sifatiga ta'siri, global o'zgarishlar.....	444
Mambetniyazov Maksetbay Torebekovich	
Interpretable Artificial Intelligence in Pedagogical Diagnostics and Math Performance Prediction: A Systematic Review of Applications in International Standardized Assessments.....	449
Diana Dushabaeva	
Ona tili ta'limida intellektual ta'lim tizimlaridan foydalanishning metodik tamoyillari (boshlang'ich ta'lim yo'nalishi misolida).....	454
Djakbarova Mahliyo Ibraximjonovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyani multimedia vositalari asosida shakllantirishning metodik shart-sharoitlari.....	457
Moxinur G'ulomova Inomjon qizi	
Talaba qizlarda ijtimoiy faolligini rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	462
Nurmatova Nargiza Ulug'bekovna	
Raqamli ta'lim muhitida mustaqil ta'lim kompetensiyasini shakllantirishning nazariy asoslari	466
Utayeva Iroda Baxodirovna, Ochilova Namuna Mirzohid qizi	
Interaction Between Teacher and Students in the Process of Mastering University Subjects.....	469
Sadriyev Nizom Najmiddinovich, Usarov Nuriddin	
Концептуальные подходы к исследованию конкурентоспособности университетов	472
Менглиева Индира Баходировна	
Talabalarning ilmiy-tadqiqot faoliyatini tashkil etishning guruhlar va diskussiyaga asoslangan shakllari (xalqaro tajriba misolida)	475
Xamroyeva Feruza Asrorovna, Ibragimov A'lamjon Amrulloevich	
Ratsional turmush tarzi: nazariy poydevor, psixologik mexanizmlar va amaliy strategiyalar.....	478
Bekmuradov Zarif Xurramovich	
Boshlang'ich sinflarda folklor janrlarini o'qitishda innovatsion pedtexnologiyalardan foydalanish	483
Adizova Nodira Baxtiyorovna	
Dialogik nutqda to'liqsiz gaplarning funksional–sintaktik xususiyatlari (ingliz va o'zbek tillari misolida).....	488
Artikova Nodirabegim Sanakulovna	
Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini tevarak-atrof bilan tanishtirishda ekologik qadriyatlarning roli.....	492
Ernyazova Manzura Amankeldi qizi	
Boshlang'ich sinf darslarini samarali tashkil etishda pedagogik mahoratning ahamiyati	496
Kamolitdinova Kamolatxon Muxammadjalilovna	
Masofaviy ta'lim jarayonida seven skillsni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari.....	499
Nurmetova Nazokat Baxtiyorovna, Masharipova Durdona Raximbergen qizi	
Teacher Competency and Professional Development in Non-Native English Countries: The Karakalpakstan Perspective.....	506
Mamirbaeva Dina, Pirnazarova Mekhiyban	
Maktabgacha ta'limda rivojlanish markazlari integratsiyasi asosida tayanch kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik asoslari	510
Raxmatova Maftuna Uktamjan qizi	

Milliy kurash texnikasi va taktikasi	513
<i>Xomudjonova Feruza, Panjiyeva Gulzoda</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish bosqichlari	517
<i>Xurramova Lobarxon Akramjonovna</i>	
Развитие сотрудничества у детей старшего дошкольного возраста в проектной деятельности	521
<i>Аллаева Наргиза Уктамовна</i>	
Социально-психологические аспекты подбора профессорско-преподавательского состава в негосударственных университетах Узбекистана	525
<i>Зеленская Екатерина Георгиевна</i>	
Bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarining robototexnik kompetensiyalarini rivojlantirish	529
<i>Do'schonov Shodyorbek Yo'ldoshevich</i>	
Yakka mashg'ulotlarda ruhiy rivojlanishi sustlashgan kar bolalarni mantiqiy tafakkuri va sensor etalonlarini rivojlantirish	532
<i>Pulatova Saodat Maxamadaminovna</i>	
Raqamli pedagogik kompetensiya haqida qarashlar va uning ahamiyati	536
<i>Tillaboyeva Mahfuza Muhammedovna</i>	
SAT imtihonining matematika qismida Desmos grafik kalkulyatoridan foydalanish	540
<i>Abdullayev G'ayratjon Mutalipovich</i>	
Malaka oshirish tizimida jismoniy tarbiya yo'riqchilarining kasbiy faoliyatini rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari	544
<i>Nalibayeva Cho'lpon Baxit qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda inqirozli davrlarning kelib chiqishi, sabablari va bartaraf etish yo'llari....	547
<i>Kudratova Gulnoza Shaxritdin qizi</i>	
MTTda variativ dasturlarning ta'lim-tarbiya jarayonida ijtimoiy-amaliy ahamiyati	550
<i>Karimova Umida Sharipovna</i>	
O'smir davrida uchraydigan kiberbulling turlari va ularning psixologik xususiyatlari	552
<i>Amonxonova Yanglishxon Abduazizxon qizi</i>	
Maktabgacha hamda boshlang'ich maktab yoshidagi bolalar jismoniy tarbiyasi tizimini modernizatsiya qilishning innovatsion istiqbollari	556
<i>A'zamov Ruhullo Mahmudjon o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshdagi nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar nutqini rivojlantirishda harakatli o'yinlarning ahamiyati	562
<i>Aslanova Zarrina To'ybekovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tabiat bilan tanishtirishda qo'llaniladigan texnologiyalarning o'ziga xos xususiyatlari hamda bolalar bilan ishlash metodlari	568
<i>Axtamova Aziza Aziz qizi</i>	
Axborot muhitida noto'g'ri ma'lumotlarni tan olish ko'nikmasini shakllantirish metodikasi.....	572
<i>Baliyev Azimjon Narmuminovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tayanch kompetensiyalarni qo'llashning samaradorligi	575
<i>Choriyeva Barno Alisher qizi</i>	
Inklyuziv ta'limni samarasini oshirish uchun xalqaro tajribadan foydalanish	578
<i>Ergasheva Mohinur Dilmurod qizi</i>	
Talabalarda huquqiy ongni rivojlantirishda interfaol metodlarning roli	583
<i>Ganiyev Elyorbek Ulug'bekovich</i>	
Boshlang'ich ta'lim mavzularini mustahkamlashda qo'llaniladigan usul hamda didaktik o'yinlar texnologiyasi	587
<i>Kamolova Muhabbat</i>	
O'zbekistonda agro erkin iqtisodiy zonalarining rivojlanishi geografik xususiyatlari va unga global iqlim o'zgarishining ta'siri	590
<i>Nazarov Didar Maxsat o'g'li</i>	

Improving the Theoretical and Methodological Foundations for Integrating Generative Artificial Intelligence Technologies Into English Language Teaching in Higher Education	594
Nigmatova Nozimakhon Ulugbek kizi	
Bo'lajak ofitserlar xulq-atvorida agressivlik namoyon bo'lishining psixologik nyuanslari	597
Rejametova Iroda Ikramshaykovna	
Sport tashkilotlarida murabbiylar va sportchilar bilan ishlash jarayonini zamonaviy kadrlar boshqaruvi yondashuvlari asosida tizimlashtirish va motivatsiya hamda natijadorlikni oshirish omillarini ilmiy asoslash.....	601
Saparov Xasan Djumanazarovich	
Kichik maktab yoshli bolalarda emotsional intellektni shakllantirishning psixologik xususiyatlari	606
Abduhalilova Saidaxon Mavlonbek qizi, Qodirova Odina Djurabayevna	
Tarixiy yondashuvning ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyati	610
Abduraxmonov Alibahrom Abdusalomovich	
Developing Students' Speaking Skills in English Language Lessons	613
Alamuratov Elyor Umarali ugli	
Jahon psixologiyasida hayotga nisbatan bardoshlilikni ilmiy tadqiq etilishi	617
Alimov O'limasjon Ismatovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida sog'lom ovqatlantirishni tashkil etish	621
Axmedova Nasibaxon Kobiljonovna	
Aholiga sifatli psixologik xizmat ko'rsatishda ilmiy asoslangan psixoterapiyalarning o'rni	624
Bilolova Zamira Baxtiyarovna	
Qadimgi Naxshabning diniy me'morchiligi: Yerqo'rg'on ibodatxonasi misolida	629
Eshmurodova Marjon Eshmurod qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv rivojlanishni ta'minlovchi o'yin muhitining imkoniyatlari	633
Fozilova Odina Nabiyeвна	
Oliy ta'lim muassasasi talabalarining kasbiy shakllanishini psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash xususiyatlari	636
I. I. Xalilov	
Modern Teaching Methods Based on Educational Technologies	640
Kirgizov Ismat	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda mustaqil ishlar tizimi	644
Madraimova Halima G'ayrat qizi	
Ingliz tili darslarida madaniyatlararo kommunikatsiya va axborot almashish kompetensiyalarini rivojlantirishda interaktiv usullar	648
Olimxon Isaqov Odiljanovich	
Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarini kasbiy kompetentligini rivojlantirish zamonaviy texnologiyalari	652
Rustamjonov Shoxruxbek Akmaljon o'g'li	
Maktabgacha ta'lim muassasasi tarbiyalanuvchilarini maktabga tayyorlashda fiziologik rivojlanish va biologik atamalarning qo'llanilish xususiyatlari.....	656
Ruziyeva Gulsara Temirqulovna	
STEAM ta'lim texnologiyasini maktabgacha ta'limida qo'llash bo'yicha xorijiy tajribalar	662
Saidova Nigora Olimovna, Pirmatova Zaynabxon Elmurod qizi	
Maktabgacha ta'limda raqamli texnologiyalar orqali bolalarda mantiqiy va ijodiy rivojlanishni kengaytirish	665
N. O. Saidova, Tojaliyeva Shahrizoda	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining harakat faoliyatini jismoniy vositalari orqali optimallashtirish masalalari	669
Sarimsaqova Bashorat Muhammad qizi	
Talabalarni axborot ta'lim muhitida kasbiy kompetentligini boshqarishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	673
Shoimov Anvar Mamarizayevich, Tojiyeva Iroda Sadatovna, Shodiyeva Guliston Temirovna	

Nutq kamchiliklarini bartaraf etishda maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda pedagogik metod va o'yinlarning samaradorligi	677
Suyarova Orzigul Sodiq qizi	
Ta'lim jarayonida talabalardagi stress holatlarini bartaraf etishning psixologik xususiyatlari.....	681
Toshpulatov Akmal A'zamjon o'g'li, Dumarov Mashhurbek	
Maktabgacha ta'lim faoliyat markazlarida ta'lim jarayonini davlat dasturi asosida modernizatsiya qilish ...	685
Ubaydullayeva Ra'no Furqat qizi	
The Role of STEAM Technologies in Teaching English.....	689
Umida Raimjanovna Irgasheva	
Talabalar mobilligi jarayonida pedagogik qo'llab-quvvatlash mexanizmlari.....	693
Xabibullayev Alimardon Xidoyatillayevich	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti pedagoglari o'rtasida metodik kollaboratsiyani boshqarish mexanizmini takomillashtirishga yo'naltirilgan mashg'ulotlar majmuasi va unda qo'llaniladigan metodlar	698
Xamrayeva Gulnoz Israilovna	
Migratsiya sharoitida yoshlar tarbiyasi: pedagogik risklar va ularning kelib chiqish sabablari	704
Xaydarov Sulaymon Amirqulovich	
Отношение к телу и фитнес-практикам как фактор социально-психологического благополучия женщин	708
Дехконбоева Зулайхо Дилшод қизи	
Masofaviy o'qitish kompetensiyasi uchun shart-sharoitlarning samaradorligini tekshirish bo'yicha eksperimental ish.....	712
Musamedova Kamola Abdulxaqovna, Xalikov Abdulxaq Abdulxairovich	
Masofaviy ta'limning oxirgi besh yil davridagi rivojlanish bosqichlarining tahlili.....	719
Musamedova Kamola Abdulxaqovna, Ibragimova Ozoda Abdulxakovna	
Информированность педагогов ДОО о психофизиологических особенностях и здоровье детей в инклюзивном образовательной среде	723
Намазбаева Лола Закировна	

MASOFAVIY O'QITISH KOMPETENSIYASI UCHUN SHART-SHAROITLARNING SAMARADORLIGINI TEKSHIRISH BO'YICHA EKSPERIMENTAL ISH

Musamedova Kamola Abdulxaqovna

Toshkent davlat transport universiteti

“Radioelektron qurilmalar va tizimlar” kafedrası erkin tadqiqotchisi

Xalikov Abdulxaq Abdulxairovich

Texnika fanlari doktori, Toshkent davlat transport universiteti

“Radioelektron qurilmalar va tizimlar” kafedrası professori

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada temir yo'l transporti personallari malakasini oshirish uchun temir yo'l transporti ichki aloqa tarmoqlarida masofaviy ta'limni tashkil etish modeli ishlab chiqilgan bo'lib, unda o'qitish kompetensiyasi uchun shart-sharoitlarning samaradorligini tekshirish bo'yicha eksperimental ish, tuzilmaviy blok va uning tahlili keltirilgan.

Kalit so'zlar: masofaviy ta'lim, elektron modul, temir yo'l, aloqa tarmog'i, kompetensiya, samaradorlik, me'yoriy-huquqiy hujjatlar.

Abstract: This scientific article develops a model for organizing distance learning in the internal communication networks of railway transport to improve the qualifications of railway personnel, presenting a developed structural block diagram, experimental work on the effectiveness of conditions for teaching competencies, and its analysis.

Key words: distance learning, electronic module, railway, communication network, competence, efficiency, regulatory documents.

Аннотация: В данной научной статье разработана модель организации дистанционного обучения во внутренних коммуникационных сетях железнодорожного транспорта для повышения квалификации железнодорожного персонала, в которой представлена разработанная структурная блок-схема, экспериментальная работа по эффективности условий обучения компетенциям и её анализ.

Ключевые слова: дистанционное обучение, электронный модуль, железная дорога, сеть связи, компетентность, эффективность, нормативные документы.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-son¹ “O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida”gi Farmoni. 2020 yil 23 sentyabrda qabul qilingan “Ta'lim to'g'risida”gi Qonunda ta'lim jarayonini zamonaviylashtirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va masofaviy ta'lim shakllarini rivojlantirishga oid qoidalar mustahkamlangan. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasining 2020 yil 5 oktyabrdagi “Raqamli O'zbekiston-2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi Farmonida² axborot texnologiyalari sohasida masofaviy, onlayn va virtual o'qitish texnologiyalarini joriy etish va rivojlantirish, onlayn kurslar uchun platformalar ishlab chiqish kabi muhim chora-tadbirlar belgilandi^[1,2].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

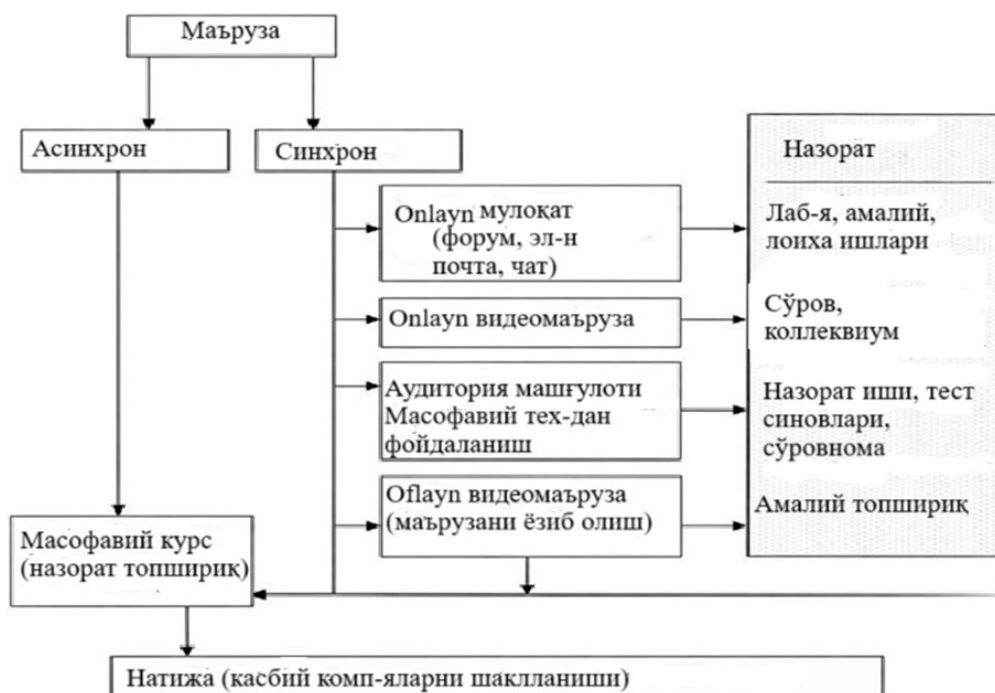
Ma'lumki, oliy ta'limning butun tarixi davomida – tashkil topganidan to hozirgi kungacha – ta'limning yetakchi tashkiliy shakli ma'ruza bo'lib kelgan. Ma'ruzani o'quv faoliyatida tashkil etishda masofaviy ta'lim tizimini joriy etish orqali unda asinxron va sinxron ma'ruza turlarini, ya'ni onlayn muloqot, videoma'ruza, auditoriyadan turib

¹ <https://lex.uz/uz/docs/3107036>

² <https://lex.uz/uz/docs/5030957>

masofaviy ta'limni tashkil etish, oflayn videoma'ruza (ma'ruza yozuvlari) orqali ta'limni amalga oshirish hamda nazorat turlarini tashkil etish usullari qo'llaniladi, pirovard natijada esa ushbu jarayonlar professional kompetensiyani shakllantirish bilan yakunlanishi 1-rasmda keltirilgan.

1-rasm: O'quv faoliyati va ma'ruzalarni tashkil etish

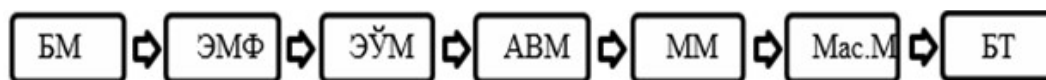
Ma'ruza mashg'uloti talabning ma'lum bir mavzuga birinchi kirishini bildiradi va ilmiy bilimlarga asos soladigan faoliyatdir. Ma'ruza Qadimgi Yunonistonda paydo bo'lgan bo'lib, keyinchalik qadimgi Rimda va O'rta asrlarda rivojlangan [3-6].

Ma'ruzalar materialning mazmuni va xususiyatiga qarab tuzilishi jihatidan farq qilishi mumkin, biroq ular umumiy tizimli, rejaga asoslangan va qat'iy rioya qilinishi kerak bo'lgan materiallardan iborat bo'ladi. Ma'ruza odatda oldingi ma'ruzani yangi material bilan bog'lash maqsadida uni qisqacha takrorlash bilan boshlanadi va xulosa bilan yakunlanadi.

Ma'ruzaning asosiy maqsadi – o'rganishning nazariy asoslarini ta'minlash, o'quv faoliyatiga hamda muayyan o'quv faniga qiziqishni rivojlantirish, talabalarning kurs bo'yicha mustaqil ishlashi uchun ko'rsatmalarni shakllantirishdir. O'qituvchining ma'ruza o'qishdagi faoliyati yuqori samaradorlikka tinglovchilar psixologiyasini, talabalarning idrok etish, e'tibor, fikrlash va emotsional jarayonlarini hisobga olgandagina erishadi. Real vaqt rejimida ma'ruzalarni o'tkazish uchun o'quv faoliyatini tashkil qilish masalalari batafsil 1-rasmda ko'rib chiqilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ko'pgina ta'lim standartlarida o'quv ma'ruzasi ko'rgazmali qurollar va eksperimentlar namoyishidan foydalanilgan holda aniq ilmiy yoki ilmiy-uslubiy masalani mantiqiy jihatdan to'liq hamda ilmiy asoslangan taqdimot sifatida belgilanadi. 2-rasmda ta'lim jarayonida ma'ruza taqdimoti vositalarining evolyutsiyasi ko'rsatilgan

2-rasm: Ma'ruzaning evolyutsiyasi:

BM – bosma materiallar, EMF – elektron matnli fayllar, EO'M – elektron o'quv materiallari, AVM – audio va video materiallar, MM – multimedia ma'ruzalari, Mas.M – masofaviy ma'ruzalar, BT – bulutli texnologiyalar.

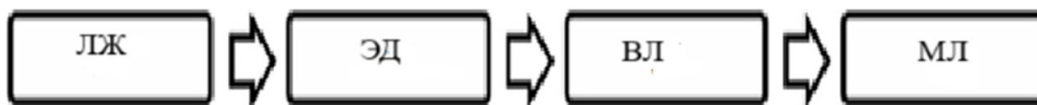
Amaliy ish fanni chuqur o'rganishga mo'ljallangan bo'lib, bunda nazariy materialni tushunish, o'z nuqtayi nazarini ishonchli shakllantirish qobiliyatini rivojlantirish hamda kasbiy ko'nikmalarni egallashni o'z ichiga oladi. Masofaviy ta'lim tizimida talabalarning amaliy ishlarini qanday tashkil etish masalalari 3-rasmda batafsil ko'rib chiqiladi.

3-rasm: Amaliy ishlarda qo'llaniladigan dasturiy vositalarning evolyutsiyasi:

EXMDT – elektron kompyuterlar uchun dasturiy ta'minot, AD – amaliy dasturlar, MDT – maxsus dasturiy ta'minot, VR – veb-resurslar, MAM – masofaviy amaliy mashg'ulotlar, XFBT – hamkorlikdagi faoliyat uchun bulutli texnologiyalar.

3-rasmda talabalarni bilim talab qiladigan ta'lim muhitida tayyorlashda amaliy ishlarda qo'llaniladigan dasturiy vositalarning evolyutsiyasi ko'rsatilgan. Laboratoriya mashg'ulotlari tinglovchi-talabalarga ma'ruzalarda olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash imkonini beradi. Masofaviy ta'limda o'quv faoliyatining tashkiliy shakli sifatida laboratoriya mashg'uloti bo'yicha maslahat berishda o'qituvchining rolini kuchaytirish nazarda tutiladi hamda talabalarning o'quv va kognitiv faoliyatini nazorat qilish, shuningdek, talabalarning o'quv-uslubiy materiallar, ayniqsa simulyatorlar bilan mustaqil ishlash faoliyatini oshirishga qaratilgan.

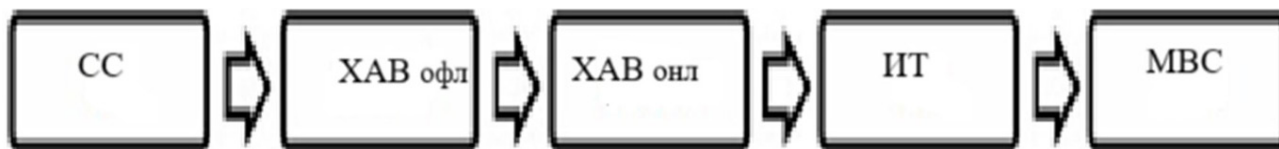

4-rasm: Laboratoriya ishlarining evolyutsiyasi:

LJ – laboratoriya jihozlari, ED – emulyator dasturlari, VL – virtual laboratoriyalar, ML – masofaviy laboratoriyalar.

Laboratoriya ishlari turli mutaxassisliklar va o'quv fanlari uchun o'ziga xos xususiyatlarga ega, shuning uchun har bir mutaxassislik va fan uchun maxsus tavsiyalar ishlab chiqilishi kerak. Laboratoriya ishlarining evolyutsiyasini amalga oshirish uchun material va dasturiy ta'minot taqdimotining evolyutsiya bosqichlari birlashtiriladi (4-rasm).

Seminar mashg'uloti. O'quv faoliyatining asosiy tashkiliy shakllaridan biri seminar mashg'ulotlari bo'lib, o'quv va ilmiy materialni o'rganishga tadqiqotga asoslangan yondashuvni rivojlantiradi. Seminarlarning asosiy maqsadi kursning eng murakkab nazariy masalalarini muhokama qilish va ularni uslubiy jihatdan ishlab chiqishdir. Onlayn seminarlarning samaradorligi ularni amalga oshirish shartlari va texnologiyalari bilan belgilanadi, ular an'anaviy auditoriya seminarlariga nisbatan biroz murakkabroqdir. Onlayn seminarning asosiy bosqichi talabalar va o'qituvchi o'rtasida onlayn tarzda tashkil etilgan bevosita muloqotni o'z ichiga oladi. 5-rasmda tinglovchi-talabalarni tayyorlash uchun seminar o'tkazish usullarining evolyutsiyasi ko'rsatilgan.

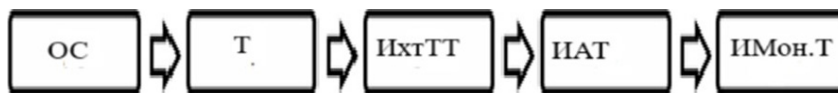
5-rasm: Seminarlar o'tkazish vositalarining evolyutsiyasi:

SS – sinf seminarlari, XAVof – oflayn xabar almashish vositalari (pochta, forumlar), XAVon – onlayn xabar almashish vositalari (chat, IQ), IT – ijtimoiy tarmoqlar, MVS – masofaviy video seminarlar.

Maslahat (konsultatsiya). Tinglovchi-talabalarning mustaqil ishlarini ko'paytirishni o'z ichiga olgan masofaviy ta'limda professor-o'qituvchilarning doimiy yordamiga ehtiyoj ortadi. Masofaviy ta'lim jarayonida quyidagilar tashkil etilishi mumkin:

- kurs o'qituvchisi tomonidan elektron pochta, forum yoki shaxsiy xabarlar orqali o'tkaziladigan oflayn maslahatlar;
- kurs o'qituvchisi tomonidan real vaqt rejimida videokonferensiya, audio aloqa va chat orqali onlayn maslahatlashuvlar. Bilim sifatini nazorat qilish.

Masofaviy ta'limda o'quv jarayoni talabalarning masofaviy ta'lim kurslarini nazorat qilish va mustaqil o'rganishiga asoslanadi. Har qanday jarayonni boshqarish uning sifatini nazorat qilishni o'z ichiga oladi, bu ta'lim jarayonining muvaffaqiyatli o'tishi uchun zarurdir. Masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda o'qitishda ta'lim sifatini ta'minlash masalalari ta'lim tizimini rivojlantirishning hozirgi bosqichida dolzarbdir [7,8]. 6-rasmda tinglovchi-talabalar bilimi sifatini nazorat qilish vositalarining evolyutsiyasi ko'rsatilgan.

6-rasm: Talabalar bilimi sifatini nazorat qilish vositalarining evolyutsiyasi:

OS – og‘zaki so‘rov, T – test, Ixt.TT – ixtisoslashtirilgan test tizimi, IAT – interaktiv test, IIMon.T – ixtisoslashtirilgan monitoring tizimi.

Mustaqil ish. Talabalarning mustaqil ishi o‘qituvchining bevosita ishtirokisiz, biroq uning ko‘rsatmalariga muvofiq holda amalga oshiriladi; bu maqsad uchun maxsus ajratilgan vaqtda tinglovchi-talabalar o‘z kuchini ishga solib, aqliy yoki jismoniy harakatlar natijasini u yoki bu shaklda ifodalaydi hamda topshiriqda qo‘yilgan maqsadga erishishga ongli ravishda intiladi.

P.I. Pidkasiy ta’kidlashicha, to‘g‘ri tuzilgan o‘quv jarayoni talabalarning barcha darajadagi faolligini talab qiladi. Ishtirok etishning yuqori darajasi ta’lim va rivojlanish maqsadlarida tashkil etilgan mustaqil ishlar orqali ta’minlanadi. Masofaviy ta’lim tizimida talabalarning mustaqil ishlari hajmining kengayishi talaba faoliyat olib borayotgan axborot maydonining kengayishi bilan bog‘liq. Axborot texnologiyalari mustaqil ish uchun asos sifatida nafaqat o‘quv yoki ilmiy-tadqiqot xarakteridagi bosma materiallardan, balki elektron nashrlar va internet resurslaridan – elektron ma’lumotlar bazalari, kutubxonalar kataloglari va kolleksiyalari, arxivlar va boshqalardan ham foydalanish imkonini beradi.

Ta’lim bo‘yicha maslahatchi zarur resurslarni taqdim etadi, materiallarni tanlash va tashkil etishda yordam beradi, ta’lim va tadqiqot faoliyati uchun ijobiy motivatsiyani kuchaytiradi. Maslahatchining ishi, ayniqsa, ta’lim faoliyatining dastlabki bosqichlarida muhim ahamiyatga ega. U muammoni hal qilish strategiyasini ishlab chiqadi va uni talabalarga taqdim etadi, o‘qituvchi bilan mustaqil ishni muvofiqlashtiradi, ijobiy o‘quv natijasiga erishishga ko‘maklashadi hamda talabalarning kasbiy o‘sishini qo‘llab-quvvatlaydi.

Global ilmiy hamjamiyat bilan hamkorlik temir yo‘l transporti ishchi va boshqaruv xodimlarining malakasini innovatsion usulda, masofadan turib oshirishda masofaviy ta’limning zarur elementi hisoblanadi. Temir yo‘l transporti ishchi va boshqaruv xodimlari yangi amaliy ko‘nikmalar hamda intellektual salohiyatni egallashga muhtoj. Ilmiy jamoalar bilan aloqa MDH va xorijdagi yetakchi mutaxassislardan yangi bilimlarni o‘zlashtirish imkonini beruvchi ishlab chiqilgan videokonferens-alloqa texnologiyalari orqali osonlashtiriladi. Global ilmiy hamjamiyat bilan aloqa odatda akademik guruh rahbari tomonidan amalga oshiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, pedagogik shartlarning samaradorligini tekshirish uchun o‘tkazilgan tajriba-sinov natijalariga ko‘ra, tadqiqotning birinchi bosqichidagi asosiy maqsad biz aniqlagan mezon va ko‘rsatkichlarga muvofiq tinglovchilarning kasbiy ahamiyatga ega bo‘lgan vakolatlarining boshlang‘ich darajasini aniqlashdan iborat edi.

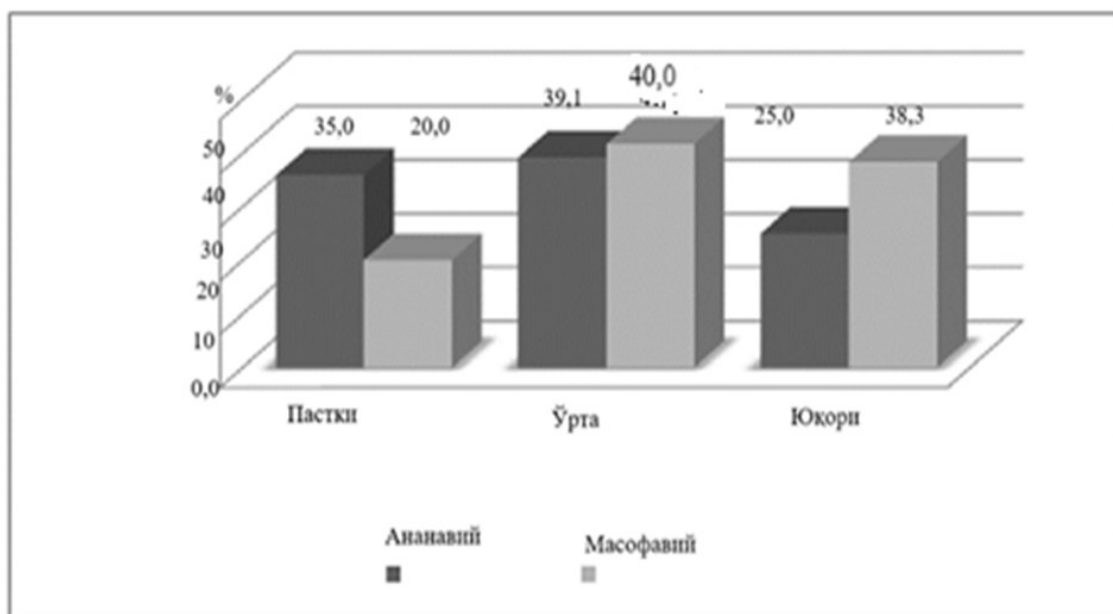
Aniqlash tajribasida O‘ZTY AJ aloqa sohasidagi malaka oshirish markazi tinglovchilaridan 25 nafar ishtirok etdi. Samaradorlikni baholash ishlab chiqilgan anketa va yopiq testdan foydalangan holda tinglovchilar so‘rovi asosida o‘tkazildi. Tajribaning aniqlash bosqichi natijalarini tahlil qilish jarayonida tinglovchilarning kasbiy ahamiyatga ega bo‘lgan vakolatlarining boshlang‘ich darajasi diagnostik o‘rganildi va respondentlarning ko‘pchiligi o‘rtacha yoki past darajadagi professional ahamiyatga ega ekani haqida xulosaga kelish imkonini berdi. Tinglovchilarning kasbiy vakolatlarini shakllantirishga ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan bir guruh omillarni tahlil qilish asosida baholash mezonlari tanlandi. Aniqlangan tinglovchilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish omillari va ko‘rsatkichlari guruhlari (motivatsion, kognitiv, operativ, hissiy-irodaviy, axloqiy-refleksiv) o‘zaro chambarchas bog‘liq bo‘lib, bir-biri bilan uzviy aloqada tinglovchilarning yaxlit shaxsini turli sifat xususiyatlari orqali aks ettiradi. Ishlab chiqilgan model va masofaviy ta’lim texnologiyalari asosida tadqiqot maqsadiga erishish uchun o‘tkazilgan tajriba-sinov ishlari davomida professional kompetensiyalarni o‘z-o‘zini baholash vositasi sifatida anketalardan foydalanildi.

Treningdan so‘ng tinglovchilarga an’anaviy va masofaviy ta’lim jarayonida kasbiy kompetensiyalarning tegishli tarkibiy qismlaridagi o‘zgarish yo‘nalishini aniqlash maqsadida anketalar va testlar taqdim etildi. Test 25 ta yopiq savol hamda kasbiy bilim va ko‘nikmalarni qo‘llashga tayyorlik darajasini tekshirishga mo‘ljallangan vaziyatli topshiriqlardan iborat edi. Nazorat va eksperimental guruhlardagi ish natijalarini taqqoslash shuni ko‘rsatdiki, tayyorgarlikning operativ komponenti (bilim, ko‘nikma, qobiliyat) taxminan bir xil darajada shakllanadi. An’anaviy tarzda tahsil olayotgan tinglovchilar o‘rtasida fanni o‘zlashtirish jarayoni biroz sekin kechishi kuzatildi.

Tayyorlikning kognitiv va hissiy-irodaviy komponentlarini aniqlash uchun fan o'rganilgandan so'ng tinglovchilarga o'z-o'zini baholash so'rovnoma si taklif etildi. So'rovnomada quyidagi ko'rsatma berildi: keltirilgan fazilatlarni mashg'ulotdan oldin va keyin qay darajada ifodalanganligini quyidagi shkaladan foydalanib baholang:

- 0 – sifat menga xos emas;
- 1 – sifat o'rtacha darajada ifodalangan;
- 2 – sifat kuchli ifodalangan.

7-rasm: Kasbiy faoliyatga tayyorgarlikning kognitiv va hissiy-irodaviy komponentlarini o'z-o'zini baholash

Natijalar umumlashtirildi. Standart ball 25 ball edi. Tajriba guruhidagi talabalar o'rtacha 14 ball, nazorat guruhidagilar esa 11 ball oldi. Agar tinglovchilarni shartli ravishda uchta darajaga ajratsak – past, o'rta va yuqori (shakllangan mos komponent darajasiga qarab), shuni ta'kidlash mumkinki, masofaviy ta'lim oluvchilar "yuqori" va "o'rta" guruhlarda yuqori ballga ega. An'anaviy tarzda o'qiyotgan tinglovchilar asosan "past" guruhga kirdi (7-rasm). Masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda kasbiy faoliyat uchun motivatsiya darajasini aniqlaydigan so'rovnomalar. Iltimos, so'rovnomada keltirilgan fazilatlarni mashg'ulotdan oldin va keyin qay darajada ifodalanganligingizni quyidagi shkaladan foydalanib ko'rsating:

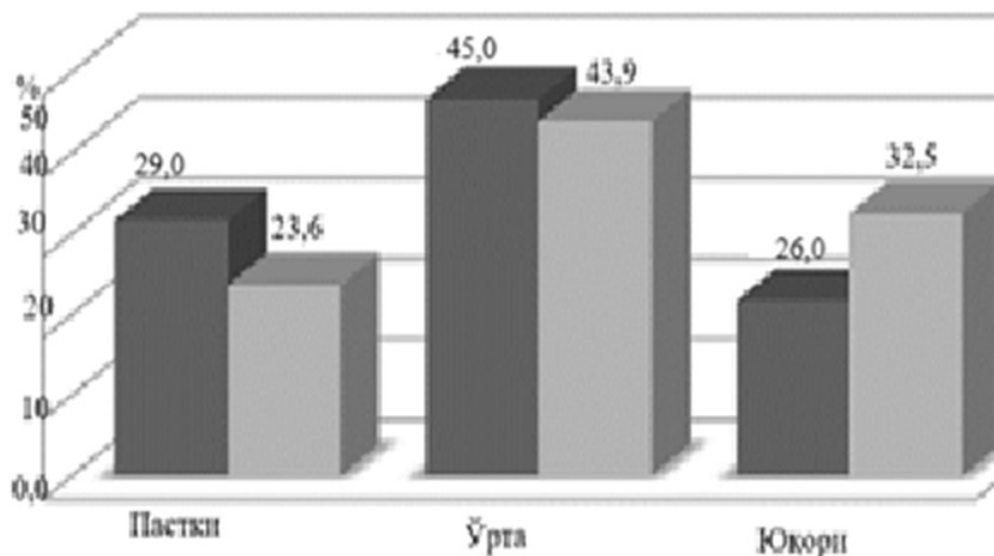
- 0 – sifat menga xos emas;
- 1 – sifat o'rtacha darajada ifodalangan;
- 2 – sifat kuchli ifodalangan.

Natijalar umumlashtirildi. Standart ball 25 ball edi. Tajriba guruhidagi talabalar o'rtacha 14 ball, nazorat guruhidagilar esa 11 ball oldi.

Motivatsiyani baholash quyidagi shkala bo'yicha o'tkazildi:

- ikki ball – ma'lumot darajasi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda professional faoliyatni samarali bajarish zarurati va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda vositalaridan foydalanishga aniq qiziqish bildirish;
- bir ball – motivatsiyaning yetarli darajasini tavsiflaydi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish zarurati mavjud;
- nol ball – tinglovchilar axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishda o'z ehtiyojlarini aniqlashda qiynaladi, bu motivatsiyaning yetarli emasligini ko'rsatadi.

Tajriba boshlanishidan oldin an'anaviy usullardan foydalangan holda o'qitiladigan tinglovchilarda motivatsion komponent yuqori bo'ladi, deb taxmin qilingan.

8-rasm: Tayyorlikning motivatsion komponentini o'z-o'zini baholash kasbiy faoliyat

Ushbu komponentning shakllanishiga o'qituvchining shaxsiyati – uning nutqi, muloqot uslubi va u foydalangan noverbal aloqa vositalari katta ta'sir ko'rsatadi. Biroq natijalar masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda eksperimental guruhlar talabalari orasida ushbu komponentning yuqori darajada o'z-o'zini baholashini ko'rsatdi (mos ravishda 11 va 14 ball). Natijalarni kognitiv komponentga o'xshash tarzda uchta guruhga bo'lib, motivatsion komponent an'anaviy tarzda o'qiyotgan talabalarning past va o'rta darajalarida ko'proq rivojlanganligini aniqladik (past: an'anaviy tarzda 29,0 %, masofadan turib 23,6 %; o'rta: an'anaviy tarzda 45,0 %, masofadan turib 43,9 %). Katta farq yuqori darajada (32,5 % masofadan turib va 26,0 % an'anaviy) kuzatiladi (8-rasm). Bu o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi tashkiliy munosabatlar, ularning shaxsiy xususiyatlari hamda maxsus kursning o'ziga xos jihatlari bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Bu, ehtimol, masofadan turib o'qigan talabalarning o'z bilimlarini yuqori darajada baholashlari bilan bog'liq. Bundan tashqari, motivatsiyani shakllantirishga qiziqarli taqdimotlar (qiziqarli misollar, eksperimentlar, paradoksal faktlar), o'qituvchi nutqining emotsionalligi, o'quv o'yinlari, vaziyatlar, bahslar va munozaralar yordam beradi. Bu yerda bilimlarning barcha turlarini egallash va ularni yangi sharoitlarda qo'llash, o'quv faoliyatini mustaqil yakunlash va o'z-o'zini nazorat qilish, shuningdek o'quv faoliyatining bir bosqichidan ikkinchisiga mustaqil o'tishni ta'minlaydigan o'quv malakalarining barcha jihatlarini mustahkamlash alohida ahamiyatga ega.

Tayyorlikning motivatsion komponenti o'z-o'zini baholashni o'rganish uchun ichki motivatsiyani kuchaytiradi. Masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda kasbiy faoliyatda axloqiy-reflektiv komponentni ifodalash darajasini baholovchi so'rovnomada keltirilgan fazilatlarni mashg'ulotdan oldin va keyin qay darajada ifodalaganligingizni quyidagi shkaladan foydalanib ko'rsating:

- 0 – sifat menga xos emas;
- 1 – sifat o'rtacha darajada ifodalangan;
- 2 – sifat kuchli ifodalangan.

Natijalar umumlashtirildi. Reyting 25 ball edi. Eksperimental guruh tinglovchilari o'rtacha 13 ball olgan bo'lsa, nazorat guruhidagilar o'rtacha 12 ball olgan. Agar o'quvchilarni uch darajaga ajratsak – past, o'rta va yuqori (shakllangan mos komponent darajasiga ko'ra), masofaviy tinglovchilarning "yuqori" va "o'rta" guruhlarida yuqori ko'rsatkichlarga ega ekanligini ta'kidlash mumkin. An'anaviy tarzda o'qiyotgan tinglovchilar asosan "past" va "o'rta" guruhlarida bo'lgan. Bu natijalar mutaxassislik fanlari tinglovchilarining ham ta'limga, ham kasbiy aloqaga bo'lgan ehtiyojni his qilishlari bilan bevosita bog'liq.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ishlab chiqilgan masofaviy o'qitish kompetensiyasi uchun shart-sharoitlarning samaradorligini tekshirish bo'yicha eksperimental ish masofaviy ta'lim elektron modul platformasi orqali temir yo'l transporti ishchi va boshqaruv xodimlarining malakasini innovatsion usulda masofadan turib oshirish, jumladan temir yo'l sohasiga doir yangi ilmiy-uslubiy nashrlar bilan tanishib borish, olingan ta'lim natijalarini elektron shaklda saqlash va ularni takrorlash, shuningdek vaqt-vaqti bilan bilim va ko'nikmalarni oshirib borish imkoniyatini yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 2017-02-07 yildagi PF-4947-son "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida". <https://lex.uz/uz/docs/3107036>
2. Боброва И. И. Методика использования электронных учебно-методических комплексов как способ перехода к дистанционному обучению // Информатика и образование. – 2009. – № 11. – С. 124-125.
3. Лебедев В. Э. Опыт использования электронного образовательного ресурса по дисциплине // Дистанционное и виртуальное обучение. – 2009. – № 8. – С. 10-22.
4. Genta G., Morello L. The Automotive Chassis. – 2019.
5. Осиленкер Л. Б. Высшее образование в информационном обществе – новые возможности и новые риски для населения // Телекоммуникации и информатизация образования. – 2005. – № 6. – С. 110-118.
6. Kurbanov J. F., Musamedova K. A., Halikov A. A., Boltayev S. T. Temir yo'l transportida kadrlarni qayta tayyorlash tizimida foydalanuvchi interfeysining dasturiy ta'minoti. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Intellektual mulk agentligi, № DGU 16706. O'zbekiston Respublikasining Dasturiy mahsulotlar davlat reyestrda 2022-06-09 й. рўйхатдан ўтказилган.
7. Kurbanov J. F., Musamedova K. A., Halikov A. A., Boltayev S. T. Masofaviy ta'limni tashkil etishda professor-o'qituvchilarning foydalanuvchi interfeysining dasturiy ta'minoti. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Intellektual mulk agentligi, № DGU 16707. O'zbekiston Respublikasining Dasturiy mahsulotlar davlat reyestrda 2022-06-09 й. рўйхатдан ўтказилган.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.